

OSMANLI MÜCEVHERLERİNİN SERGİLENMESİ VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR: TOPKAPI SARAYI MÜZESİ ÖRNEĞİ

OTTOMAN JEWELS EXHIBITION AND PROBLEMS FACED (TOPKAPI PALACE MUSEUM EXAMPLE)

Merve Keten*

Öz

Osmanlı'da mücevher kullanımı son derece geniş bir alana yayılır. Özellikle saray yaşamı söz konusu olduğunda "cevher ile bezenmiş" bir terime de yabancı kalınmayacağı açıktır. Osmanlı'da mücevher, takıdan daha çok saray yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak görülmekteydi. Öyle ki mücevherler, asaletin, gücün, ihtişam ve gösterişin bir ifadesi olarak görülmekteydi. 3 Nisan 1924 yılında, müze olarak kullanılmaya başlanan ve Cumhuriyetin ilk müzesi olan Topkapı sarayı müzesinde olan Osmanlı mücevherleri, kıymetli cevheri ve değerli taşlarla benzenmiş olması günümüzde vitrin ve camla kaplı kaidelerde sergilenmektedir. Bu çalışmanın amacı Topkapı müzesi sergileme mekânı örneği olarak ele alınmış, sergi mekânın yapısı; mücevher sergilemede oluşan sorunlar ve süreç yönetiminde yaşanan sıkıntılar bu müze örneği üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmamız Topkapı Sarayı ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmamızın örneklemini oluşturan Topkapı Sarayı ile ilgili literatür çalışması yapılarak elde edilen bilgiler çalışmamızda toplanmıştır. Öyle ki çalışmamızdaki veriler ışığında çalışmamız, müzelerde ürün sergilemede oluşabilecek sorunların önüne geçmesi açısından katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı mücevherleri, Sergileme, Kaide, Topkapı müzesi

Abstract

The use of jewelery in the Ottoman Empire spread over an extremely wide area. It is obvious that the term "adorned with ore" will not be peculiar , especially when it comes to palace life. In the Ottoman Empire, jewelery was seen as an integral part of palace life rather than accessory. So much so that jewels were seen as an expression of nobility, power, magnificence and ostentatiousness. The Ottoman jewels, which are in the Topkapı Palace museum, which started to be used as a museum on April 3, 1924 and are the first museum of the Republic, are exhibited in showcases and glass-covered pedestals today. The aim of this study is considered as an example of Topkapı museum exhibition space, the structure of the exhibition space; The problems in displaying jewelery and the problems in process management are evaluated through this museum example. Our study is limited to Topkapı Palace. The information obtained by conducting a literature study on Topkapı Palace, which constitutes the sample of our study, was collected in our study. In fact, in the light of the data in our study, our study will contribute to prevent the problems that may occur in the exhibition of products in museums.

Keywords: Ottoman Arts, Exhibition, Pedestal, Topkapı Museum

Geliş Tarihi / Received
23.01.2022

Kabul Tarihi / Accepted
15.03.2022

Yayın Tarihi / Publication Date
28.03.2022

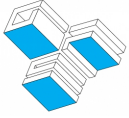
Sorumlu Yazar/Corresponding author
E-mail: merve7872@gmail.com

Cite this article: Keten, M..(2022).
Osmanlı Mücevherlerinin Sergilenmesi
ve Karşılaşılan Sorunlar: Topkapı Sarayı
Müzesi Örneği, *D-Sanat*, Cilt:1, Sayı:3.

Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-
Noncommercial 4.0 International License.

* Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, LEE, Sanat ve Tasarım Bilim Dalı. merve7872@gmail.com, Orcid No: 0000-0001-5408-9686

Giriş

Müzeler kar amacı gütmeyen toplumu bilgilendirip hizmet vermek için olan kalıcı kurumlardır. Geçmişin kültürel zenginliğini gelecek nesillere aktarırken bir yandan da kolektif mirasın tam anlamıyla devamını sağlamak amacı ile yoğun bir uğraşı içinde bulunmaktadırlar. Bu uğraşı, günümüzde koleksiyonda yer alan eserler yerine ziyaretçileri müzelerin hedefi haline getirmektedir. Şu ki, tarih ve bu tarihi tüm ortaklarıyla yalnız eserler üzerinden anlatmak, ziyaretçilerin edilebilirliğini artırırken, müzeleri eski tarz bir kültür mekânına dönüştürebilmektedir. Oysaki ziyaretçinin anlatılan tarihin bir öznesi haline gelmesi ya da eser seçiminden sergilemeye ve kısmen de olsa dünya görüşlerini sınırlama olmaksızın bir müze ziyaretinde aktarabilmesi fikri, müzeleri fark yaratan ve sosyal değişime katkı sağlayan bir merkez haline getirmektedir. Uluslararası alanda müze ve müzecilik kavramlarının sosyo-kültürel alandaki karşılığı ya da literatürdeki etimolojisi tartışılırken, kültürel mirasın en zengin olduğu İstanbul şehrinde bulunan ve çalışmamızın örneklemini oluşturan Topkapı müzesinde kültürel mirasımızın sergilenmesi ve bizlere bu konuda bilgi vermesi toplumu bir adım öteye götürmüştür (Yaşdağ,2021:534).

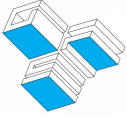
Dünya çapında ortak bir değeri olan kültür varlıklarını muhafaza etmek ve bir sonraki kuşağa aktarmak tüm insanlar için önemli ve öncelikli bir unsurdur. Öyle ki, kültür varlıkları çeşitli nedenlerle tehdit altından olduklarından dolayı özel koruma önlemleri gerekmektedir. Bu tehditlerin çoğu, bilimsel yöntemler ve profesyonel destek ile doğru saklama ve sergileme koşulları oluşturularak önlenir. Öte yandan, korumayı sağlamak için oluşturulan koşullar, halkın ve bilim camiasının kaynaklara erişimini engellememeli ve koruma sorumluluğuna sahip kurumların kaldıramayacağı bir mali yük getirmemelidir. Listelenen nedenlerden dolayı, sıfır risk koruması sağlamak yerine yönetimi hedeflemek daha mantıklı olacaktır.

Topkapı Sarayının Tarihçesi

Topkapı sarayının yapımına 1453 yılında İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet'in isteği üzerine 1460 yıllarında başlanmış ve inşaatı 1478'de son bulmuştur. Dolmabahçe Sarayı gibi, tek seferde tüm ilave yapılarıyla birlikte inşa edilemeyen Topkapı Sarayı, 19. yüzyıla kadar ilave edilen inşaatlarla genişletilmiştir (<https://tr.wikipedia.org>).

Topkapı Sarayı, konum itibarıyla İstanbul'un en köklü tarihî bölgelerinden birinde bulunmaktadır. Marmara Denizi, İstanbul Boğazı ve Haliç'in tam ortasında kalan tarihî İstanbul Yarımadası'nda bulunan saray, İstanbul'un simgeleştirilmiş yapıtlarından biri konumundadır. Sarayburnu'nda olan Doğu Roma akropolü konumundaki yedi yüz bin (700.000) metrekarelik alan üzerine yapılmış olan Topkapı Sarayı, Fatih Sultan Mehmet'ten itibaren otuz birinci padişah Sultan Abdülmecid'e kadar takriben dört yüz yıl süre ile yönetimi kontrolü altına alıp, eğitim ve sanat merkezi, padişahların uğrak mekânı haline gelmiştir. 19. yüzyılın ortasında Osmanlı hanedanının Dolmabahçe Sarayı'na nakledilmesi ile terk edilen Topkapı Sarayı, bu dönemde önemini ve değerini muhafaza etmiştir (<https://www.millisaraylar.gov.tr>).

Topkapı Sarayı, 3 Nisan 1924'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra müzeye dönüştürülerek Cumhuriyet döneminin ilk müzesi olmuştur. Bugün yaklaşık olarak üç yüz bin (300.000) metrekarelik bir alanı kaplamaktadır. Topkapı Sarayı, yapıları, binaları, koleksiyonları

ile de yaklaşık olarak 300.000 arşiv belgesi ile dünyanın en geniş kapsamlı saray müzelerinden/yapıtlarından biridir (URL-2).

Müzeler

Müzeler, çok yoğun bir bilgi depolama merkezleri halindedir. Şu ki müzeler, kültürel miras koleksiyonlarının koruması ile sunumunda hayati bir rol oynamaktadır. Sunumun temel nedeni ise bilgi aktarmaktır. Günümüzde literatürde, çok parçalı işlevlerinden kaynaklı müzeleri adlandırmada çeşitli yaklaşımlara yer verilmektedir. “Post Müze” veya “Duyarlı Müze” 21.yy müzeleri için kullanılan güncel adlandırmalardır. Bunlardan “Duyarlı Müze, müze hizmetlerindeki son dönem yaklaşımlara en uygun tanımlama olarak karşımıza çıkar. Müzenin topluma seslenişinde kullandığı dilin duyarlı(esnek, uyumlu) olması demek;

- Ziyaretçi odaklı olması(duyarlılığın örgütsel yapısının her boyutuna yansımış olması, özel ziyaretçi gruplarını kapsamına alması vb. gibi),
- Ulaşılabilir olması,
- Öğrenme merkezi olması,
- Sergi-tasarım-yorum programlarında yenilikçi olması şeklinde özetlenebilmektedir (Kubat, 202: 67).

Mücevherlerin Sergilenmesi

Kuyumculuk, zanaatkârlığın kattığı ustalık ve teknik bilginin yanı sıra, zanaatkârların farklı kişisel ifadeler geliştirmelerine ve özgün parçalar oluşturmalarına, ayrıca malzemenin kendi yapısının çeşitliliğinin kattığı dokular, renkler ve yapım yöntemlerine olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, malzemelerin yapısal, çeşitli ve tarihi doğasına rağmen, kuyumculuk sanatı, mekân kullanımı ve destekleyici malzeme seçiminde çeşitli sorunlar ve engellerle karşı karşıyadır. Bu sorunların temel kaynağı, takı teşhiri için en yaygın mekânların müzeler olması ve bu mekânların teşhirini kişisel sergilerinde anlamaya devam etmeleridir. Tarih boyunca müzeler sanatın sergilendiği en önemli mekânlar olarak kendisini göstermiş göstermeye de devam etmektedir.

Topkapı Sarayı ile ilgili gözlemlerini kimi mimar öyle ifade etmektedir;

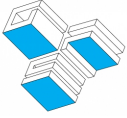
“Sergiye ilk girişteki büyük vitrini, Topkapı Sarayı'nın içinde olduğu bütün yarımada'nın maketi olarak düşünmüştük. Mutfaklar yarımada'nın Marmara'ya bakan kısmında yer alıyor ve aslında Topkapı Sarayı'nın Adalet Kulesi'yle birlikte Marmara'dan en görünen yeri. Biz makette onları göstermek istedik çünkü insanların çoğu, sarayın Kadıköy'den fotoğraflarını çekiyor ama oranın mutfak olduğunu bilmiyor. Öte yandan bu maket, saraya başka yerlerden gelen gıdaların depolandığı alanları da gösterecekti. Eflak Boğdan'dan, Amasya'dan, İran' dan, Çin'den, Avrupa'dan, Mısır'dan gelen gıdalar, hangi limandan saraya ulaşırdı ve nerede depolanırdı? Bizim zihnimizdeki giriş maketi buydu. Sonrası dediğim gibi padişah sofrası, ziyafetler, şenlikler, tarifler gibi her göze bir başlık idi. Ancak hikâyeler yerine daha çok objelere odaklanan bir sergileme tercih edildi”(URL-4).

Topkapı Sarayı Müzesi	Bölüm adı	Tanımları
	İmparatorluk Hazinesi	Topkapı sarayında sergilenen ve eşi benzeri olmayan, bakanın gözlerini alamadığı mücevher ve Topkapı hançeri kendisine hayran bırakmaktadır.
	Hırka-i Saadet Dairesi ve Kutsal Emanetler	Topkapı Sarayı Has Oda'da hırka-i saâdetin muhafaza edildiği gümüş şebeke ve altın sanduka
	Resim koleksiyonu	Topkapı Sarayı Müzesi resim koleksiyonunun bir bölümünü Osmanlı padişahlarının portreleri oluşturmaktadır.
	Silahlar Bölümü	Osmanlı döneminin en görkemli silahları ve kılıçları Topkapı Sarayı müzesinde silahlar bölümünde sergilenmektedir.

Tablo 1. Topkapı Sarayından Vitrin Örnekleri

Müzedeki Korumayı Etkileyen Etkenler

Bütün dünyanın ortak değeri olan kültür varlıkları da diğer nesnelere gibi meydana gelmeleriyle başlayıp yok olmalarına kadar süren bir bozulma süreci yaşarlar. Bu süreç malzemenin kendi

yapısı, kullanım biçimi ve içinde var olduğu çevresel koşullarla çok yakından ilgilidir. Sıcaklık, bağıl nem, hava kalitesi, aydınlatma ve ışık, biyolojik etkenler gibi bozulmayı hızlandıran çevresel etkenleri, kasıtlı/ kasıtsız insan tahribatlarını, savaşların, doğal felaketlerin neden olabileceği riskleri en aza indirecek tedbirleri alarak bozulma süreçlerini yavaşlatmak ve yaşam sürelerini uzatmak kültür varlıklarını korumanın esas hedefidir (Koçak ve Eskici,2019:236). Bu faktörler için birçok önlemler alınmaktadır.

Sıcaklık ve Bağıl Nem

Sıcaklık ve bağıl nem ters orantılıdır. Yani sıcaklığın düşmesiyle yükselen bağıl nem değerleri, tersi durumda sıcaklığın yükselmesiyle düşmeye başlar. Mutlak nem ve maksimum nem değerlerinin birbirine eşit olması durumunda bağıl nem %100 olur ve bu durumda doymuş hava içindeki nemin bir bölümü taşınamaz hale gelerek yoğuşmaya başlar. Su buharının havada yoğunlaşmaya başladığı sıcaklığa Çiilenme Noktası (Dew Point) denir. Bu noktanın altına düşen sıcaklıkta, su buharı soğuk yüzeylerde yoğuşur (Koçak ve Eskici,2019:237).

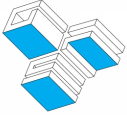
Sıcaklık yeterli değilse genel olarak fiziksel, kimyasal ve biyolojik bozunma süreçleri meydana gelir. Sıcaklığın kendisi bağıl nem ile doğrudan ilişki nedeniyle bozulmaya ek olarak başka sorunlar da ortaya çıkabilir. Sıcaklık ve bağıl nemdeki değişiklikler ve dalgalanmalar, malzemeleri türlerine ve özelliklerine bağlı olarak farklı şekilde etkiler. Bağıl nem yükseldiğinde daha fazla nem tutan organik malzemeler, vücuttan çevreye su sağlarlar. Malzeme ve çevre arasındaki nem dengesi süreci yavaştır.

İnorganik malzemelerin çevre ile bir denge ilişkisi yoktur. Bununla birlikte, çözünür tuzlar gibi bazı mineraller nemi tutar veya nemin başlattığı korozyon süreçleri nedeniyle hasara neden olur. Biyobozunma, sıcaklık ve bağıl nem dengesinin optimize edilemediği başka bir konu haline gelebilir. Küf oluşumuna neden olabilir.

Yüksek Bağıl Nem: Ortamda fazla su buharının olması kimyasal tahribatın oluşmasına ve sürecin hızlanmasına neden olabilir. Metalik minerallerin korozyonu, demir sülfür bozunması ve hidrasyon inorganik malzemelere zarar verebilir ve organik malzemeler de ahşaba zarar verebilir.

Sergilenen Mücevherde Aydınlatma ve Işık

Mücevher ve değerli taş sergileri sırasında arka plan olarak koyu ve pürüzlü yüzeylerin kullanılması, serginin görünümünü ve verdiği hissi olumlu yönde etkileyebilmektedir. Fiber optik sistemler genellikle takı aydınlatmasında olumlu etki yapan sistemlerdir. Vitrin aydınlatması, vitrinin içinden ya da dışından yapılabilir. Pencere aydınlatmasıyla ilgili büyük bir sorun; cam yüzeylerdeki aynasal yansımalar, ziyaretçilerin ya da vitrinin yansıtıcı yüzeyinin etrafındaki nesnelere gelen gölgeler ve aydınlatma ekipmanının neden olduğu vitrinde artan ısıdır. Işık kaynağı ve görüntüleme nesnesi arasında tasarlanan şeffaf bir bariyer, istenmeyen ısının nesneye zarar vermesini önlemekte ve alanı istenmeyen ısı kazanımından korumaktadır. Vitrinin, camın içinden aydınlatılması durumunda, aydınlatma cihazı genellikle üst kısmının bir kısmı ya da tamamı tarafından bırakılan boşluğa yerleştirilmektedir. Işık kaynağı seyirciden gizlenmeli ve ışığın yönüne dikkat edilmelidir. Vitrinlere takılan aydınlatma ekipmanlarının bakımında amaç, onarım ya da değiştirme sırasında kolay erişim sağlamak ve teşhirdeki eşyalara zarar vermemek olacaktır. Işık kaynağı vitrin dışında bulunuyorsa, ışık kaynağı vitrin ön tarafından daha yüksekte olmalı, ışığın yönü yer düzlemine dik olmalı ve gözlemcinin gölgesinin eser üzerine düşmesi

engellenmelidir. Yatay ya da düşey olarak tasarlanan cam yüzeylerdeki aynasal yansımalar, aydınlık tavanlar, duvar üstlerindeki aydınlık kısımlar, aydınlık tavanlar veya uygun olmayan yerlere yerleştirilen çeşitli cihazlardan kaynaklanır. Bu nedenlerle rahatsız edici durumların önüne geçmek için teşhir objelerinin parlaklığını mümkün olduğunca artırmak ve ziyaretçileri rahatsız ettiği düşünülen yüzeylerin parlaklığını mümkün olduğunca düşük tutmak gerekmektedir. Vitrinlerde dış yüzeyi matlaştırılmış veya özel filmler ile kaplanmış camların kullanımı ile yansımalar azaltılabilir (Şener ve Yener, 2022:5).

Kategori	Tanım
1. Işıktan etkilenmeyen objeler	Taş, metal, seramik, cam, değerli ve yarı değerli taşlar, emaylar, vb.
2. Düşük hassasiyetten etkilenen objeler	Yağlı boya, tutkallı boyalar, doğal deri, ahşap, boynuz, kemik, fildişi, laklar, bazı plastikler
3. Orta hassasiyetten etkilenen objeler	Eski kumaşlar, suluboyalar, pastel boyalar, eski halılar, baskı ve çizimler, el yazıları, minyatürler, duvar kağıtları, doğa bilimi örnekleri
4. Yüksek hassasiyetten etkilenen objeler	İpek, bazı uçucu boyalar, gazete kâğıdı

Tablo 2. Sergilenen eserlerin ışığa karşı hassasiyetlerine bağlı kategoriler (Şener ve Yener, 2022:5)

Müzedeki Güvenlik

Sanat gibi müze güvenliği de sürekli değişiyor. İnsanlı koruma gibi geleneksel güvenlik uygulamaları tek başına hırsızları uzak tutmak için yeterli değildir. Video gözetimi, hareket dedektörleri, izinsiz giriş alarmları ve diğer fiziksel güvenlik cihazları gibi modern güvenlik teknolojileri de müzelerin ve sanat eserlerinin güvenliğinin sağlanmasında eşit derecede önemli bir rol oynamaktadır. Ne yazık ki, tüm bu güvenlik önlemlerinin alınması her zaman güvenliği garanti etmez ve hırsızlar bazen sanat eserini aldatıcı taktiklerle çalmayı başarırlar. Herhangi bir müze müdürü, sanat eserleri için bir sığınak ve bir sergi yeri sağlamak arasında hassas bir denge kurmalıdır. Galeriler hem korumayı hem de karşılamayı amaçlar. Meşru ziyaretçi için müze güvenliği neredeyse görünmez olmalıdır. Sözde suçlular için, bu açık olmalıdır, ancak düşmanca keşif yapmayı değerli bir uygulama yapacak kadar açık olmamalıdır. Herhangi bir büyük şehirde bir dizi galeride birkaç saat geçirdiğinizde genel olarak, görevlilerin gerçekten misafirperver olduğunu fark edeceksiniz. Polis ya da silahlı kuvvetlerdeki eski bir kariyerden emekli maaşı alırken zamanını dolduran 60'lı yaşlarında, cana yakın blazer erkekler olma eğilimindedirler. Bir turistin özçekim çubuğuna el koyma konusunda hevesli olduklarını kanıtlamaları için onları desteklersiniz (genel olarak yasaklanmış, ancak hala sıklıkla kullanılıyor), ancak kararlı bir hırsız veya vandal ile yüzleşmek zorunda kalırlarsa sonuçtan daha az emin olabilirsiniz. Galeriler, fiziksel olarak güçlü, dikkatli ve orta yaşın ötesinde olmayan muhafızlara ihtiyaç duymaktadır. (Suçlular arasında standart bir tıkaç, personelin korudukları sergilerle genellikle aynı vintage'den olmasıdır) (<https://www.sourcesecurity.com>).

Müzelerin ve tarihi binaların güvenliği denildiğinde sadece hırsızlık, kaçakçılık gibi olaylar anlaşılmamaktadır. Teknoloji yardımı ile yapay zekâ farklı alanlardan veriler toplamakta ve yorumlamaktadır. Böylece, tarihi mirasımızı temsil eden bina, alan ve eserler için oluşturulan uygun saklama, depolama ve sergileme alanları da korunabilmektedir. Müzelerde sergileme alanlarında ya da tarihi binalarda, veri toplamaya yönelik özel sensör sistemleri ve bu sistemlerden gelen verilerin bir platformda toplanarak yorumlanması, değerlendirilmesi süreci ile risk teşkil eden durumlar ve eserlerin bozulmasına sebep olan süreçler için müdahale faaliyetlerini üreten sistemlerle entegre çalışan farklı sistemlerin kurulması, sürdürülebilir bir fiziksel güvenliğin oluşmasına yardımcı olmaktadır (<https://www.guvenlikyonetimi.com>).

Müzedede İnsan Sorunu

Çevre koşulları gibi insan faktörü de korumayı etkileyen önemli bir faktördür. Nemdeki insan kaynaklı artışlar, bağıl nemi doğrudan etkiler ve insanlar kirliliğe neden olan partikül maddeyi yanlarında taşırlar. Müze binası içindeki yoğun aktivite, ziyaretçi sayısının fazlalığı, sosyal veya kültürel faaliyetler, bina içindeki iklim koşullarını doğrudan etkileyen faktörlerdir. Bu gruplar, kültürel varlıklar üzerinde farklı etkileri olan müze çalışanları, ziyaretçiler ve istenmeyen ziyaretçiler olarak ayrılabilir (Koçak ve Eskici,2019:245).

Ziyaretçiler: Müzelerin, turizm geliştikçe ziyaretçi sayısındaki artışla ilişkili zorluklarla birlikte, sosyal kalkınmayı amaçlayan insan merkezli eğitim, kültür, eğlence ve araştırma odaklı kurumlara dönüştürülmesi (Tandoğdu, 2015: 7).

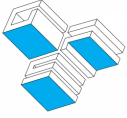
Vandalizmi tanımlanan bir kişi; kırma, parçalama, yok etme, kesme, yakıcı madde atma, boya atma yoluyla sonucunu bilerek, kamunun veya bir başkasının sahiplendiği, önemsendiği ve değerli bulunduğu bir nesneye (örneğin, okul araç-gerecine, müzede sergilenen tarihsel bir yapıta, resim galerisindeki bir tabloya) zarar verebilmektedir (<https://tr.wikipedia.org>).

Müzedede ve sergilerde insan faktörünün yaratabileceği tahribatlara karşı insanlar için herkesin görebilmesi adına vitrin boylarının sergide geniş tutmaları kalabalık bir insan topluluğunda bile ürünleri daha rahat görmeleri ve vitrinlere dokunmamalarını sağlamaktır. Müzede oluşacak hasarı engellemek adına belli sayıda kişi ve aralıklı saatlerde alım yapılmaktadır. Bu müzelerin ve sergilerin insan faktörüne karşı aldığı düşük düzeyli önlemlerden biridir.

Müzedede kıymetli koleksiyonların vitrinler içinde sergilenmesi ve güvenlik önlemlerinin ve alarm sisteminin olmasına rağmen çalıntıya karşı risk altındadır. Oluşaabilecek herhangi bir hırsızlık durumunda önceden alınmış tedbirler ve planlar gözetilerek önlemler alınır.

Sonuç

Topkapı Sarayının geçmişten bugüne kadar olabilecek birçok soruna karşı yöntemler geliştirerek devam ede gelmiştir. Müzelerin temel sorumluluğu, koleksiyonlarının sağlıklı ve güvenli bir şekilde korunması için gerekli koşulları oluşturmak ve sürekliliğini sağlamaktır. Kültür varlıklarının korunduğu müze binalarında sıcaklık, bağıl nem, ışık, insan faktörü ve ulaşım, doğal afetlerden oluşan unsurların optimum düzeyde sağlanması için düzenlenmesi ve kontrol edilmesi çok önemlidir. Müzelerin yapısında ve restorasyonunda kullanılan malzemelerin seçimi ve kullanımı, eserlerin korunmasına doğrudan etki etmektedir. Çevresel koşulları kontrol edecek mekanizmalar olmadığında veya etkin bir şekilde çalışmadığında bu çalışmaların zarar gördüğü bilinmektedir. Aynı şekilde, yetersiz koruma önlemleri ve kullanılan uygun olmayan malzemeler,

bunlar arasında etkileşimlere ve bir dizi bozulma sürecinin başlamasına ve devam etmesine neden olabilir. Bu nedenle çevre koşullarını kontrol etmek ve iş parçası için en iyi korumayı sağlamak gerekir.

Müzelerin yapısında ve restorasyonunda kullanılan malzemelerin seçimi ve kullanımı, eserlerin korunmasına doğrudan etki etmektedir. Çevresel koşulları kontrol edecek mekanizmalar olmadığında veya etkin bir şekilde çalışmadığında bu çalışmaların zarar gördüğü bilinmektedir. Aynı şekilde koruyucu önlemlerin olmaması ve kullanılan malzemelerin uygun olmaması da kendi içinde etkileşimlere ve bir dizi bozulma sürecinin devam etmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, çevre koşullarının kontrol altına alınması ve kültürel varlıkların korunması için en uygun koşulların sağlanmasına yönelik araştırmaların, müzelerin özellikleri ve içerdikleri koleksiyonlar dikkate alınarak, ilgili tüm disiplinlerin ortak bir çabası olarak yürütülmesi ve yeni uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Elde edilen sonuçlara göre teklifleri sürekli olarak izlenilip güncellenmelidir.

Kaynakça

Koçak, E., & Eskici, B. (2019). Müzelerde Korumaya Etkiyen Faktörler. *Sanat ve Tasarım Dergisi* (24), 235-259.

Kubat G. (2021). Yeni Medya Uygulamalarıyla Müzede Yeni Sergileme Biçimleri: Deneyim Odaklı. *International University Museums Association Platform Journal of Cultural Heritage UNIMUSEUM*, 4 (2), İstanbul, Türkiye, s.67

Tandoğdu, H. İ. (2015). Tarihi Anıt ve Sitlerde Önleyici Koruma Olarak Ziyaretçi Yönetimi: Topkapı Sarayı Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yaşdağ M. (2021). Bir Şehrin Tarihini Yaşamak: BELFAST müzeleri, Cilt 8, Sayı 24, s.534.

İnternet Kaynakları

“Güvenlik yönetimi”, <https://www.guvenlikyonetimi.com>, Erişim tarihi: 03.01.2022.

“JeremyMalies”, Müze güvenliği: paha biçilmez olanı korumak için entegre güvenlik sistemleri, <https://www.sourcesecurity.com>, Erişim tarihi: 10.01.2022.

“Topkapı Sarayı”, <https://www.millisaraylar.gov.tr>, Erişim tarihi: 01.01.2022.

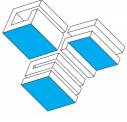
“Vandalizm nedir?”, <https://tr.wikipedia.org>, Erişim tarihi: 12.01.2022

İrepoğlu (2022) İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü “Osmanlıda mücevher geleneği”, <http://www.antikalar.com>, Erişim tarihi: 03.01.2022.

Şener ve Yener.(2022).“Müzelerde Aydınlatma Kriterleri ve İstanbul Deniz Müzesi Örneği”, <https://www.emo.org.tr>, Erişim tarihi: 01.01.2022.

Topkapı Sarayı Tarihçesi, https://tr.wikipedia.org/wiki/Topkap%C4%B1_Saray%C4%B1, Erişim tarihi: 05.01.2022.

Uçar E. (2015). XXI, “Mekânı Öne Çıkaran”, <https://xxi.com.tr/i/mekani-one-cikaran>, Erişim tarihi: 21.01.2022.

Görsel Kaynaklar

<https://btfabrikasi.wordpress.com>

<http://osmanli.site>